

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Vrednik: Dr. Janez Krizostom Pogačar.

№ 24.

V Četertik 14. Rožniga cveta.

1849.

Kratki premislki

iz s. evangelija za tretjo nedeljo po binkoštih. (Luk. 15, 1—10.)

Ljubezen Jezusova je bila božja ljubezen, ktera obseže vse ljudi brez razločka, in vsim pravo srečo in zveličanje želi. Ljubezen farizejev je bila posvetna in samopridna ljubezen, v kateri so le sami sebe ljubili, vse druge ljudi pa, kateri niso bili njim enaki, so čertili. Zato so Jezusu tudi to očitali, in mu v greh štelili, de se z grešniki peča, in se clo je pri njih. Njih prevzetna slepota jim ni dala spoznati, kako slabi in nepopolnoma so oni sami, in kako veliki grešniki de so pred Bogam. Ljubeznivi Jezus jih je hotel podučiti, in njih zmote v živo prepričati, zato jim je povedal priliko od pastirja in njegove zgubljene ovce, iz ktere se neskončna ljubezen božja do grešnikov vidi.

Kar je Zveličar farizejem govoril, je govoril tudi nam. Mislimo si toraj v podobi teh sto ovac ves človeški rod, ali vse ljudi na zemlji, in v podobi zgubljene ovce tudi le eniga samiga človeka. Ako bi bil med vsimi ljudmi tudi le en sam človek, kateri bi bil po grehu posvečjočo gnado, in z njo tudi večno zveličanje zgubil, bi bil, kakor pravijo cerkveni učenci, tudi zavoljo tega samiga človeka božji Sin na svet prišel, in vse to za njega samiga sturil in terpel, kar je sturil in terpel za ves človeški rod. — Kako neskončno velika je toraj milost in ljubezen božja! Kako velika je pa tudi vred-

nost in cena ene same duše, in kako velik razloček med njenim zveličanjem ali pa pogubljenjem!

Premislimo pa tudi, kako božji pastir, kadar izmed svoje velike čede eno ovčico zgubi, zgubljene skerbno in neutrudama išče, in kako se nad najdeno veseli.

V veliki čedi se ena zgubljena ovca ne pogreši lahko, nebeški pastir pa, kateri vsako ovco posebno dobro pozna, jo naglo pogreši, in tudi precej ve, ktera se je zgubila. To sturi božja vsigavednost, kteriga očem je vse znano, pred kterim nar skrivniši misli niso skrite. To sturi božja ljubezniva skerb, s ktero nad vsako dušo vedno čuje. Če se premožnemu pastirju, ki ima veliko čedo, ena ovca zgubi, mu to ne sturi ravno veliko žalosti ali skerbi, ker je pri veliki čedi še zmeraj dosti bogat; si tudi le veliko truda in terpljenja ne bo prizadel zgubljene ovce predolgo iskati, ali se še clo v kako nevarnost življenja zavoljo nje podati. Ali Bog pa ne misli in ne dela tako; njegova ljubezen in skerb za njegove stvari je neskončna. On je neizrečeno bogat in srečin sam v sebi; on ne potrebuje v svojo srečo nobene svoje stvari, še angelcov ne; in vender po njegovi sveti volji ne sme nobena duša pogubljena biti. O nezapopadljiva in neskončna milost in ljubezen božja!

Božji pastir gre zgubljene ovce neutegama iskat, to je, on se nič ne pomišljuje, nič ne čaka, de bi morebiti sama nazaj prišla. Precej namreč, ko grešnik greši, se oglasi glas vesti v njegovim

sercu, kakor glas iskajočiga božjiga pastirja, kteri ga kliče, kakor Bog Adama po sturjenim grehu: Adam, zgubljena ovčica, kje si? O de bi pač hotel vsak grešnik glas svoje vesti, kakor glas božjiga pastirja vselej in naglo slišati!

Božji pastir iše zgubljene ovčice neutrudama, to je Bog iše in kliče grešnika večkrat in na mnoge viže, in se ne da utruditi, če tudi grešnik milost svetiga Duha terdovratno zaničuje. Tako je sturil Jezus vse, kar je bilo potrebniga vse grešnike k Bogu nazaj pripeljati, se je trudil, je terpel, in ni pred jenjal, de je mogel z besedo „dopolnjeno je“ svoje življenje za zveličanje duš dati, in s to besedo cel svet prepričati, de njegova božja ljubezen ni mogla več storiti, kolikor je sturila za odrešenje sveta. O de bi si pač marsiktera zgubljena ovca hotla le nekoliko tega v svoje spokorjenje prizadeti, kar si je njen pastir Jezus zanjo prizadel!

Nebeški pastir Jezus se ne serdi nad najdeno ovco, se ne pritožuje zavoljo prestaniga truda, ne ravna gerdo z ovco, je ne tepe, je ne žene s palico nazaj, temuč jo ljubeznivo v naročje vzame in jo nese k čedi. Bog usmiljeno ravna z grešnikom, kteri se spokori, mu ne očita njegovih grehov, ga ne tepe, temuč ga ljubeznivo sprejme med svoje prijatle, pravične in nedolžne kristijane. Zbadanje grešnikove vesti utihne, in se v serčno tolažbo spremeni: duhovin, nebešk mir se razlije po njegovim sercu. Božja gnada mu pride nasproti, in ga ne žene ojstro, temuč ga nese, tako rekoč, nazaj v pravično keršansko življenje. Spokorno življenje, ktero se mu je pred zoperno, težavno, in skor nemogoče zdelo, mu je zdaj sladko; ojstrost pokore mu je zdaj veselje in neizrečena tolažba.

Pastir se veseli nad najdeno ovco, in mu ni dosti, de se sam veseli, temuč deli svoje veselje z drugimi, in jih vabi, de se z njim veselje. „Pokliče svoje sosede in prijatle, in pravi: Veselite se z menoj, ker sim ovco našel, ki je bila zgubljena! S temi besedami je hotel Jezus farizejem na znanje dati, de se nad njim, ko se z grešniki peča, ne smejo huditi, temuč de se morajo tudi oni nad grešniki veseliti, kteri se poboljšajo in spokoré. Prava, sveta ljubezen, ktere pa farizeji niso imeli, in samopridna, ne iše le svojiga dobička, temuč se veseli pravice, se veseli toraj tudi sreče družih ljudi, se veseli tudi spokorjenja grešnikov. Ker je taka sveta ljubezen v nebesih pri angelcih in svetnikih božjih, zato pravi Jezus, de je v nebesih pri angelih božjih večji veselje nad enim grešnikom, kteri pokoro sturi, kakor nad devet in devedesetimi pravičnimi.

Kako de je v nebesih večji veselje nad enim spokorjenim grešnikom, kakor nad devet in devedesetimi pravičnimi,

se mora po človeških občutljivih presoditi in razumeti. Človek se nad kako rečjo, ktero je bil zgubil, in že skor več upanja ni imel jo nazaj dobiti, posebno če si je veliko truda zavoljo nje prizadjal, veliko bolj veseli, kakor nad drugimi, morebiti tudi več vrednimi rečmi, ktere ima v svojim posestvu. Tako pravi tudi sveti Gregor: „Kmet se nad njivo, ktera po dolgi nerodovitnosti na zadnje vender sad prinese, bolj veseli, kakor nad drugo, ktera mu ni nikoli osata rodila, in nikoli obilniga pridelka odpovedala.

Te tako vesele resnice naj priganjajo vsakiga grešnika, de se kakor zgubljena ovčica k Bogu verne, se resnično spokori, in tako ne le sam svoje serce, temuč vse nebesa z neizrečenim veseljem napolni; de bo tudi od njega veljalo, kar govori sveti Peter: „Vi ste bili zgubljene ovce, pa ste se spreobrnili k pastirju in škofu svojih duš.“ — Blagor pa tudi vsakimu kristijanu, kteri kakorkoli pomaga pastirju Jezusu zgubljenih duš iskati, zakaj: Kdor grešnika spreoberne od njegove krive poti, reši svojo dušo, in pokrije veliko število grehov.“

Potočnik.

Previdnost božja naša pomoč in tolažba.

(Dalje.)

5. Božji blagoslov nad posameznimi osebami.

a) Oblagodarjeno obiskanje božje službe.

V neki vasi na južnim Nemškim je živila uboga vdova s petero otrok, in je pičlo shajala od dela svojih rok. S perviga si je še opomogla, ker je od malo polja, ki ga je imela, vsako leto precej perdelala; tudi je hiša za domače potrebe še nekoliko oskerbljena bila. Enkrat pa jo je slaba letna zadela, in zraven tega ji je še njena edina kravica poginila. Tedej je per svojih otrocih sedela, in z njimi vred nič jesti ni imela. Hudo se ji stori, in v nevolji svojiga serca reče: „Beračiti ne moram; delo in pridnost mi nič ne pomaga; boljši bi meni bilo umreti.“ Vsa otožna zasliši od deleč zvoniti, in zvonjenje jo prav prijetno navdaja, ker takó, si misli, mi bo kmal k pogrebu zvonilo. Nató stopi njé hčerka k nji v hram, in ji reče: „Mati! v vasi zvoni; ali ne pojdete v cerkev? Doma bom že jez lepo varvala.“ Dobri otrok ji to reče, ker je mati vsako nedeljo rada v cerkev šla, in vselej veselji iz cerkve domu prišla. Mati si na te besede otroka misli: Res! zakaj bi neki tudi dans — o hudih dnech — v cerkev ne šla, ko sim tudi o dobrih dnech hodila? Gre tedej, desiravno s težkim sercam, v cerkev, in se zad za enim stebram usede, ker jo je bilo sram njene nevolje. Med tem g. fajmošter stopijo na prižnico, in pridigujejo od ljubezni in dobrotljivosti božje. Vsaka beseda jo gine in spod-

buda; ker njeno serce je bilo omečeno od nesreče in dobro pripravljena njiva, ki jo plug razorje, predin se ji seme izroči. Ko božja služba mine, se vsa ponižniga in potolaženiga serca domu verne, ter si misli: Jez sim to svoje storila, bo že tudi Bog, oče vdov in sirot, to svoje storil! Posebno ji je iz pridige en izrek prav k sercu šel: S popohlevnim molčanjem in terdnim upanjem bote pomoč dosegli! „Gospod, pravi, je vidil moje solzé; mi jih bo pač oterl, če je zame dobro“.

Pa tudi neki premožin mož iz srenje je v cerkvi serčno britkost vdove zapazil. Mislil si je: Skrivno terpljenje mora imeti, zato se je s solzami ljubezni svojiga Boga spomniti v stanu, in se ne more tako vesela iz hiše Gospodove domu verniti, kakor ti. Precej potem je zanjo in za njene okolj-sine pozvedil.

Ko na večer vdova s svojimi otroci per berleči lampici sedi, se vsi skupej med sabo tolažijo, in prav pridno delati sklenejo. Mati reče: „Nar pred bomo eno kozico redili, potlej bomo morebiti že spet enkrat eno kravico dobili.“ Ko te besede izgovori, pred vratmi kravo mukati zasliši. Milo se ji stori, ker jo to njene zgubljene kravice opomni. Zdej nekdo tiho na vrata poterka. Vsi se prestrašijo. Duri se odpro, in mož stopi v hišo, ter reče: „Dober perjatelj vam podari to kravo in une žaklje in vas lepo prijazno pozdravi. Uboga žena se zavzame. Predin pa ga je prašati in zahvaliti mogla, je bil mož s svojim tovaršem že zginil; krava pa je k drevesu pervezana bila, černa z belimi lisami, še veliko lepsi kot prejšna zgubljena. Z velikim veseljem jo otroci v hlev peljejo, in prinesejo vreča z žitom napolnjene v hišo; mati pa se skrivši od radosti joka. Drugi dan pride darnik, planinar, sam k vdovi, in ji reče: „Vi ste večerj v cerkvi Gospodu svoje solzé darovali, zato vas je potolažil. Jez sim bil že davno Bogu za njegov obilni blagoslov dar svoje zahvale pernesti dolžan. Torej vas prosim, de to brez hvale sprejmite za dolg, ki ga rad plačam. Bodi Bog zahvaljen, de je v cerkvi moje serce vam pomagati obudit!“

b) Povračilo radoroljniga uboštra.

Neki Egiptovski oćak perpoveduje sledečo znamenito pergodbo: Ko sim nekdej v Carigradu na oćitnim v božjo ćast odloćenim kraju bil, se imeniten deržavni vradnik tje pridši k meni usede, in se mi prav ljubezniviga in prijazniga skaže. Po navadnim pozdravljenji z menoj pobožin pogovor začne; in ko mu povem, de jez verujem, de bodo tisti, ki posvetne dobrote prav obraćajo, enkrat nebeških deležni postali, mi reče: „Prav, prav imate, moj oće! Jez pa, menim, še perdjati zamorem, de Bog tistim, ki njega ljubijo, velikrat že na tim

svetu povračuje; to sim iz lastne skušnje dokazati v stanu. Moj oće je bil imeniten deržavni vradnik; pa svojih obilnih dohodkov ni le zase imel in obraćal, ampak je tudi vbogajme rad dajal, in vsakršno usmiljenje do revnih skazoval. Ko se že smerti blizo ćuti, mi v njegovo stanico priti veli, mi pokaže svoje denarje in vse svoje dragine, in mi reče: Ljubi moj sin! vem, de ne bom dolgo več tukej, in želim pred svojo smertjo svoje reći poravnati. Iz tega namena sim ti priti ukazal, in ti hoćem prašanje postaviti, na ktero mi odgovoriti moraš, predin v tim kej storiti zamorem. Dobro premisli, de si nar boljši del izvoliš! Tukej vidiš vse moje denarje, moje zaklade in dragine: kaj hoćeš tedej — de ti vse to, ali pa Kristusa oskerbnika zapustim? — Terdno odgovorim: Nemaljivo za boljši imam mem zginljiviga in spreminljiviga; torej se raji na Kristusa zanesem, kteri vekomej ostane, kakor na te zaklade, ki jih rija in molji snedo in tatje pokradejo. — To je mojimu oćetu dopadlo; objame in poljubi me, rekoć: Zadel si mojo misel; Gospod tvoj sklep oblagruj! — Potim je vse svoje premoženje med uboge razdelil, in mi je, ko je kmal nato umerl, prav pićlo dedšino zapustil. Ker sim bil tedej reven, sim v tihi samotnosti, pa vendar vesel in zadovoljen živel, ker sim v vsih rećeh v Kristusa zaupal, kterimu sim se izroćil. Eniga dne se permeri, de zjutrej zarano v cerkev molit grem; prav malo ljudi je še skupej bilo, med njimi pa se je znajdla žena nekiga bogatiga in imenitniga moža. Ta me precej, ko v cerkev stopim, bistro gledati začne; po dokonćani službi božji pošlje svojiga strežeja po-me, in mi reći ukaže, de naj k nji v hišo pridem. Ko se predjujo pokažem, me vpraša, kdo in od kod de sim. Ko ji to dopovem, pravi na dalje: Tako si sin tistiga blaziga dobrotnika revnih, kteri je nedavno umerl, in potrebnim v pomoć toliko premoženja zapustil? — Ravno ta sim, ji odgovorim. — Ali si že oženjen? me vpraša. — Nisim, ji rećem, pa mi to tudi mar ni; ker moj oće mi je Kristusa oskerbnika zapustil. — Hvala Bogu! nato zakliće, de je moja in mojiga moža molitev tako milostljivo uslišal. Glej tvoj oskerbnik ti dans zvesto vse izporoći, ćesar potrebuješ, in s tem moji doslejšni skerbi konec stori. Vidiš le: snoć sim s svojim možem od tega govorila, de na tim svetu nobene veći skerbi nimava, kakor to, de bi najna hći, naji edini, serćno ljubljeni otrok, pravićniga in pobožniga moža dobila, kteri bi z njo ljubeznjivo ravnal, in s kterim bi v bogabojećnosti, v spoznanji in oskerbovanji svojiga zvelićanja prav živetí zamogla. Skupej sva molila, de bi Bog nama to milost skazal, in te najne želje dopolnil. Med to molitvijo mojiga moža ta misel obide, de naj drugi dan v cerkev grem, in še

enkrat k Gospodu za spolnjenje naji obeju serčnih želja zdihujem, in si to v znamenje izprosim, da naj prvi mladenec, ki v cerkev pride, tisti bo, kteriga je Bog moji hčeri za moža odločil. To sim storila, in sim terdno prepričana, da je Bog mojo molitev uslišal. Tudi ne dvomim, da ti bo moja hči po volji, ker je s posebnimi dušnimi darini od Boga obdarovana, in se njene misli s tvojimi tako spovzamejo, da upati smem, da bota v mirnim in srečnim zakonu skupej živela. — Tako mi je rekla tuja žena, kar me je z velikim občudenjem prevzelo. Ker sim v naklombi teh okoljšin božjo previdnost spoznal, sim precej dovolil; in še nikoli mi ni bilo žal, da sim to storil. Moje vedno hrepenjenje in perzadevanje pa le v to gre, časne darine in dobrote tako obračati, da bi enkrat vreden spoznan bil, priti v nebesko, božje kraljestvo. — Tako srečen in od Boga oblagodarjen je zakon, ki se po božji volji in v Bogu sklene! Zakaj je torej le malo malo v resnici srečnih zakonov? —

(Dalje sledi.)

Zgodbe katoliške cerkve.

Spisal Peter Heinger.

(Dalje.)

P e r v a d o b a.

Začetek cerkve po Kristusu in aposteljnih.
28. Novo preganjanje cerkve v Judeji, smert s. Jakoba starjiga, razdelitev aposteljnov po svetu.

Po smerti cesarja Tiberja je nastopil cesar Kaligula od l. 37 do 41 po Kr., in za njim cesar Klavdi od l. 41 do 54. Tisti čas so se tudi oblastniki v Judovski deželi premenili. Ponci Pilatuz je l. 37 na cesarsko povelje mogel odstopiti, in malo mu je pomagalo, da je z obsodbo nedolžniga Jezusa Judam vstreči iskal. Tudi Herodež je l. 39 mogel svojo oblast v Galileji pustiti, in se na ptuje pobrati. Zdaj pa je dobil l. 41 do 44 Herodež Agripa I., vnuk perviga Herodeža po njegovim sinu Aristobulu, oblast v celi Judovski deželi in uno stran Jordana, in se je zatorej tudi kralja imenoval.

Cerkve Kristusova je v tem času še dalje več udov pridobivala. V Jeruzalemu jih je več iz med duhovnov in farizejev k nji pristopilo, in celo udje višiga zbora, Nikodem, in Gamaliel so se ji pridružili. V Antiohii sta več časa učila Savel in Barnaba, in število vernih iz Judov in nevernikov se je še dalje bolj množilo; tukej so se l. 42 Jezusove vernike nar popred kristijane imenovati začeli. Pred so se med seboj klicali brate, verne, učence, nasprotniki so jim zasramljivo Galilejcam in Nazarejcam rekli; zdaj pa so hotli z lastnim imenom sami pred celim svetom pričati, da

v Kristusa Jezusa verujejo, ker so se na ravnost po njem imenovali. Leta 42 po Kr. je s. Peter potem, ko je v Pontu, Galaciji in drugih deželah Male Azije sveto vero razširil, po spričevanji starih pisateljev pervikrat v Rim prišel, in je tamkej Kristusu perve učence pridobil. Po enakim so drugi aposteljni in učenci Jezusovi drugej s. evangeli oznanovali, brez da bi se bili od Jeruzalema popolnoma ločili.

To da pokoj svete cerkve v Judeji ni dolgo terpel. Kralj Herodež Agripa I. je bil za Judovsko vnet, in je tedej začel Jezusovo cerkev preganjati; stegnil je po nekterih vernikih svojo roko, in jih je dal terpinčiti. S. Jakob s priimkam starjiga ali večiga, brat s. Janeza evangelista, je bil z mečem ob glavo djan, in je prvi izmed aposteljnov resnico s. evangelija s svojo kervijo pričeval, krog l. 43. Njegovo truplo se zdaj časti na španskim, kjer je bil sveto vero učil, kakor pravijo. Ko je kralj Herodež Agripa vidil, da je to Judam vseč, jim je hotel še bolj vstreči; dal je še s. Petra, kteri se je bil spet iz Rima v Jeruzalem povernil, prijeti, in dobro zavarovaniga v ječo zapreti; rad bi ga bil o Velikonočnih praznikih pred Judovsko ljudstvo od vsih strani zbrano postavil, in očitno ob glavo djati dal. Pa cerkev je brez nehanja za s. Petra k Bogu molila; in ravno poslednjo noč pred dnem za njegovo smert odločnim ga je angel Gospodov prečudno iz ječe izpeljal. Tako je bila osramotena Herodeževa grozovitnost z vsim dočakanjem Judovskega ljudstva; in cerkev se je silno razveselila, s. Petra zopet rešeniga viditi. Pa kralja Herodeža Agripa je kmalo po drugi poti božja roka zadela. Ko se je namreč potem v Cezarejo podal, so prišli poslanci iz Tira in Sidona k njemu miru prosit, ker so bili z njim v razpertji. Takrat je on na tergu k ljudstvu o ti reči govoril, in vse ljudstvo je zavpilo se sladkaje: To je nekiga boga glas in ne kaciga človeka. Herodežu je ta beseda dopadla, in on ni pravimu Bogu časti dal; zato ga je angel Gospodov udaril, in červi so ga jedli, in tako je v kratkih dneih dušo iz sebe dal, v l. 44. Po njegovi smerti je Judeja spet Rimske oblastnike dobila; njegov sin, Herodež Agripa II. je pozneji nekaj oblasti prejel.

Po teh zgodbah kmalo, dvanajst let po Kristusovim vnebohodu, se je namerila tista razdelitev aposteljnov po vsim svetu, od ktere stari cerkveni pisatelji govoré, in cerkev tudi spomin obhaja. Do tega časa so se več ali manj vkup držali; zdaj pa so sli vsak na svojo stran po svetu, kakor je slehernimu del padel; le s. Jakob mlajši je kakor škof v Jeruzalemu ostal. Tako se je spolnila beseda prerokova: „Po vsi zemlji se je razšel

njih glas, in do pokrajin zemlje je šla njih beseda“; in povelje Jezusovo: „Pojdite po vsim svetu, učite vse narode“. Preden so se pa aposteljni razšli, so se pogovorili zastran kratkiga zapopadka vsiga, kar je verovati, kateri se zatorej apostolska vera imenuje; za red cerkveniga vladarstva in svetiga opravilstva so se ravno tako soedinili. Tako je božji Duh delo od Jezusa začeto po aposteljnih izpeljeval, časama vse narode k zveličanski veri vkupej zbrati.

(Dalje sledi.)

Sedajnji obšir katoliške cerkve.

Spisal Valentin Sezun.

(Dalje.)

XIII. Avstriansko cesarstvo.

10. Hervaško (kraljestvo).

Od mest imenujemo tu:

a) **Zagreb** (Agram), poglavitno mesto hervaške dežele, sedež bana in družih deželskih gosposk, per vodici Medvešak in $\frac{1}{2}$ ure od Save, ima do 15.000 katolčanov, kateri so v 4 fare razdeleni, (sv. Ladislava, sv. Janeza Kerstnika, sv. Marka in sv. aposteljna Petra). Gerški katolčani imajo v Zagrebu kapelico, Staroverci cerkev in Judje shodnico. Nekatolčanov sploh je tu do 800. Stolna cerkev sv. Ladislava gotiške krasne podobe, 98 stopinj dolga, 54 stopinj široka, ima trojni velik altar, 19 stranskih altarjev, 2 orgle in 42 seznjev visok turn. Nje sedanja zakristija je tista cerkev, ki jo je bil še sv. Ladislav sozidal. Tudi cerkev sv. Marka je velika in zale gotiške podobe. b) **Karlovec** (Karlstadt) v lepim kraju, kjer se vodé Kopa, Korana in Dobra skupej stekajo. V tim mestu, ki ga je bil l. 1579 nadvojvod Karl v brambo zoper napade Turkov sozidal, staneje do 6500 ljudi. Katolčani imajo tu 5 cerkvá, Staroverci, kterih je blizo 460, svojiga škofa in 1 cerkev. c) **Križe** (Kreuz) per vodi Glogovnica ima do 3100 ljudi. Katolčani latinskiga reda imajo tu farno cerkev sv. Križa in sv. Aue; gerški katolčani, kterih je v tim mestu blizo 100 in krog kacih 30, imajo tukaj stolno in farno cerkev sv. Trojice. d) **Varazdin** šteje do 9200 ljudi (med njim 350 Judov). Katolčani imajo tu 9 cerkva, Judje svojo shodnico. Per farni cerkvi sv. Nikolavža je kapitel z 8 korarstev, ki je bil nekđaj v tergu Časma v Granici križaniškiga regimenta.

e) **Reka** (Fiume), mesto per otoku vode Fiumare v Adriaško morje, ima do 9000 prebivavcov. Tu je zala cerkev vnebovzetja Marije Divice, z marmorjem zlo okinčena in prav lepa. Tudi cerkev sv. Vida, nekđanjih Jezuitov) je lepo sozidana, ona ima lepo kuplo z 8 marmorskimi stebri, 7 altarji.

— Zraven Reke je hrib, na kterim slavni kloster Franciskanarjev po imenu Tersat stoji, 411 stopnic pelje na to višavo, kjer je romarska cerkev Matere božje. Sem namreč so bili angeli Gospodovi v noči 10. Velkitravna 1291 prenesli hišo, v kteri je Maria Div. v Nacaretu prebivala, kadar jo je bil angel Gabriel obiskal. Takratnemu Tersatskemu fajmoštru Aleksandru Giorgi je bila presveta Divica po noči to čudno reč razodela; poslanci so šli potlej nalaš v Palestino, kjer je bil Nacaret, so pregredali na tanjko kraj, kjer je Mariina hišica stala, in ko so najdli, de je velikost in kamnje Tersatske hiše ravno tako, kakor ste velikost prostora, kjer je hiša v Nacaretu bila, in lastnost kamnja tirjale, je bilo jelo veliko ljudi od vsih krajev h ti hiši na božjo pot hoditi. Ta hiša se je bila iz Tersata seer 9. Grudna 1294 čez morje na Italiansko zraven mesta Rekanati preselila, ali spomin te čudne pergodbe oznanuje še zdaj romarska tu stojeca cerkev.

f) **Senj** (Zeng) primorsko mesto v okrožji Otočanskiga regimenta z 3260 več del katoliških ljudi. Tu je sedež Senjsko-Modruške škofije; stolna cerkev Marije D. vnebovzetja je velika in lepa.

(Dalje sledi.)

Priporočniki (patroni) raznih stanov.

Morebiti ne bo nepotrebno na eno stran katoliškiga življenja opomniti, ktera nekako v pozabljivost gre. Ze od kdaj so si pobožni kristjani posebne priporočnike (patrone) v raznih dušnih in telesnih zadevah iz med Svetnikov volili; in taki priporočniki so, kar telesne zlege zadene, med ljudstvam še znani in česeni; postavim s. Sebastijan, s. Valentin in s. Rok v boleznih, s. Florijan v nevarnosti ognja itd. Ni to napačno, še le duha keršanskiga upanja budi, naj se le o pravi misli godi. Bolj pozabljeni so pa priporočniki raznih stanov pozemeljskih; memogredoč o viših in učnih naj se vzamejo le nižji stanov. Kmečki ljudje postavim vedo za s. Izidorja, de je bil kmet; pa kdaj je njegov god, ali kakošno posebej je bilo njegovo življenje, to jim je več ali manj neznano; desiravno obhajajo veliko sopraznikov od drugih Svetnikov. Ravno tako malo ali še manj so per rokodelcih posebni priporočniki v spominu, desiravno jih imajo semtertje še na banderih. Ni ravno to tukaj menjeno, de bi se godovi teh priporočnikov praznično obhajati mogli; ampak le to, de bi se bolj pommili, in v zgled jemali Svetniki, ki so bili s človekam enaciga stanu. Ob kratkim naj stojé tukaj priporočniki posebnih nižjih stanov imenovani, s pristavkam nekterih drugih svetnikov, na ktere bi se tudi znalo gledati.

De sploh z akonskim, očetam in materam so

s. Joahim in s. Ana, s. Jožef in Marija, božja Mati, sploh mladosti s. Jožef in Alojzi in Marija devica priporočniki, ni treba veliko povzemati. Dalje pa so priporočniki:

Za kmečki stan: s. Izidor, kmet na španskim, umerl l. 1170, in njegova žena, zv. Marija Toribija, umerla l. 1175; nju god je 10. velikiga Travnja; s. Barlaam, revin kmet in spoznovavec l. 280, god 19. Listopada. — Za hlapce in dekle: s. Onezim, hlapec, potem učencec s. Pavla, škof in marternik l. 109, kteriga god je 16. Svečana; s. Notburga, pobožna dekla na Tirolskim, umerla l. 1313, ki je njeni god 14. Kimovca. — Za pastirje in pastarice: s. Spiridion, ovčar, potem škof na Cipriškim otoku, umerl l. 347, ki se obhaja 14. Grudna; s. Vendelin, bogaboječ pastir na Nemcih, potem minih in opat, umerl l. 630, ki je njegov god 20. Kozoperska; s. Regina, deviška pastarica in marternica na Francozkim l. 251, ktere dan je 7. Kimovca; s. Genofefa, deviška pastarica poleg Pariza, umerla l. 512, ki je njeni god 3. Prosenca. — Za vojsake: s. Juri, vojsak in marternik v Mali Azii l. 303, god 24. mal. Travnja; s. Florijan, vojsak in marternik na Avstrijskim l. 290, god 4. vel. Travnja; s. Ahaci s tovarši, vojsaki in marterniki v Mali Azii krog l. 120, 22. Rožnika. — Za kupce: s. Homobon, kupec v Kremeni na Italijanskim, umerl l. 1197, god 21. mal. Travnja. — Za kerčmarje: s. Julijan, kerčmar v Egiptu in marternik l. 313, god 9. Prosenca; s. Teodot, kerčmar in marternik v Mali Azii l. 303, god 18. vel. Travnja. — Za dninarje: s. Albert, dninar na Italijanskim, umerl l. 1279, god 7. Majnika; s. Verner, dninar in marternik na Nemcih l. 1287, god 18. mal. Travnja. — Za vertnarje: s. Seren, vertnar in marternik v Sremu l. 307, god 23. Svečana. — Za hrome beračce: s. Servul, od rojstva hrom berač v Rimu, umerl l. 590, god 23. Grudna.

Raznim rokodelcam priporočniki so: Tekavcam s. Pavel, apostelj, god 29. Rožnika. Mesarjem in usnarjem: s. Lukež, evangelist, god 18. Kozoperska; in s. Jernej, apostelj, god 24. vel. Serpana. Ribcem in brodnikam: s. Peter apostelj, god 29. Rožnika, in s. Miklavž, škof v Mali Azii, umerl l. 329, god 6. Grudna. — Tesarjem in mizarjem: s. Jožef, tesar in rednik Jezusov, god 19. Sušca. — Malnarjem (mlinarjem) s. Vinok, minih in malnar na Nemcih, umerl l. 717, god 6. Listopada. — Ogljarjem: s. Aleksander, ogljar in škof v Mali Azii, marternik l. 244. — Kovačem: s. Eligi (Aloj), zlatarski kovač in škof na Francozkim, umerl l. 659, god 1. Grudna; s. Dunstan, kovač in škof na Angležkim, umerl

l. 959, god 19. vel. Travnja. — Kamnosekam in zidarjem: s. Klavdi, Kastori, Simforijan, Nikostrat in Simplici, kamnoseki in marterniki v Rimu l. 302, god 8. Listopada. — Lončarjem: ss. Justa in Rufina, lončarice in marternice na španskim l. 304, god 19. mal. Serpana. — Čevljarjem: ss. Krišpin in Krišpinijan, čevljarja in marternika na Francozkim, l. 280, god 25. Kozoperska. — Šivarjem (žnidarjem) s. Homobon, kupec in šivar, kakor zgorej. — Sedlarjem: s. Gvalfard, sedlar na Nemcih l. 1127, god 30. mal. Travnja. — Nogovičarjem in klobučarjem: s. Janez Nepomučan, korar in marternik na Českim l. 1383, god 16. vel. Travnja. — Perigam in mojskram: s. Huna, ubozih perica in mojskra na Francozkim krog l. 1200, god 30. Listopada.

Prav bi bilo, imenitnejši teh Svetnikov v prattiko postaviti, pa na pravi dan, ne kakor s. Margarite (Marjete), ktera o vsih dneih stoji, samo o svojim ne, 20. vel. Serpana. H.

Moško obnašanje Požeške županije na Slavonskim.

Iz Požege 13. Sušca. Dopis opravljajočiga odbora Zagrebske županije s tistimi svobodomiselnimi (?) sklepi glede prevzvišeniga g. škofa Zagrebskiga je peršel v Požeško županijo, in je v pretres vzeti bil. Potem ko se je veliko število odbornikov zoper Zagrebske sklepe bilo vzdignilo (en sam je Zagrebčane podpiral), je bilo sklenjeno: de Požeška županija z Zagrebško v tej reči ni enake misli. Marveč, spoznavši popolno svobodo cerkve glede njeniga notrajniga opravljanja, izreče odbor županije: de je z veliko žalostjo slišal, kako se ob času svobodniga tiskarstva brez sodne stopnje (!) pastirski listi škofov po županijskih uradnikih ustavljajo in pobirajo (sequestrirajo), med tem ko se naj gerji nakazni — v deželskim in duhovskim slovstvu — v veliko škodo domovine — prosto razširjajo in raznašajo, naj bodo pisane, v kterim koli si bodi jeziku *)

Požeška županija se ojstro deržeča pravil v poslednjim našim zboru izrečenih, in banskih naredb, bo vselej iskala, de — kakor vse oblasti — tako tudi cerkvene čisto državške (politiške) in zmešane reči v narodovnim jeziku med seboj dopisujejo; spoznavši pa notranjo svobodo cerkve, tudi to spozna: de škofam popolna pravica gre, si v čisto cerkvenih rečeh s svojim duhovstvom tudi po latinsko dopisovati; kakor jim tega nobeden omikan narod nikoli ni branil. V oziru

*) Neki prenapetneži so hotli častitljivimu pastirju Jurju Havliku ubraniti, de bi ne smel več svojimu duhovstvu pišem v latinskim jeziku pisati.

naslova (Titel) „banski ga namestnika“, kteriga se g. Zagrebski škof posluži, meni Požeška županija: de — kakor ona nima oblasti, enacih naslovov deliti, tako tudi pravice nima, jih komur koli svojevóljno odjemati; de tedaj tudi Zagrebski škof rečeni naslov, ker ga mu je vladar (cesar) podelil, s polno pravico dotle vživa, dokler mu ga vladar ne prekličie. Od Pokolpskiga fajmoštra Stvosa noče Požeška županija nič vediti; zakaj prepričana je, de njegov v tej reči poglavar naj bolje vé, kaj in v čem se je pregrešil. Gledé bilj (zadušnicah) za slavniga ranjeiga štefana šuplikaca je bilo sklenjeno, de se mora spoštovati — kakor svoboda cerkve sploh — tako tudi posebej cerkvena svoboda, kakor tudi dolžnost katolških škofov. (Slava opravljajočimu odboru Požeške županije! ker s tem djanjem je pokazal, de je duh časa, duh svobode in bratovstva tako zapopadel, kakor to božja pravica tirja, in kakor ga vsi omikani veliki in slavni narodi tolmačijo. Svoboda — pa ne samo za eno stran, mar za vse enaka! To mora biti pregovor; ker sicer ni enakosti, in se ne more pravo bratstvo strinjati. Tedaj še enkrat, — de, in stokrat: slava odboru županije Požeške!!! Vredn. kat. l. Zagr.)

Nov križev pot.

Preteklo binkoštno nedeljo, ktero smo željno pričakovali, smo v fari posebno godovanje obhajali.

Po dovoljenji visoko-častitljiviga škofijstva smo nov križev pot z 14 stacijonskimi podobami blagoslovljevali, in v farni cerkvi postavili. Častitljivi pater Ehrenfrid, mašnik iz reda s. Franciška, in c. k. učenik veroznanstva v latinskih šolah v Novim mestu so bili v to odločeni, in so to duhovno opravilo z vso slovesnostjo opravili. Po primerjeni pridigi so blagoslovili sv. križev pot, in ga od stacijona do stacijona z vernim ljudstvom vred, kteriga je bilo brez števila vpricho, na glas molili. Mnogi stari in mladi, unajni in domači obdvojniga spola, kterim je predno nedeljo to sv. opravilo iz lece oznanjeno bilo, so perhiteli h ti praznični andohti hrepenijoči nov sv. križev pot počastiti, in duhovnih dobrot in sv. odpustikov, kteri se v ti priloznosti delé, vdeležiti se.

GINILO NAS JE V SERCE VIDITI, kako so se pričujočim vernikam od znotraj pobožne misli in sv. občutljeji obudili, in kako so jim oči solzile, ko so gospod pater z krepko besedo in milim glasom britko terpljenje in smert našiga božjiga Odrešenika razlagali, in nas h pobožnemu življenju in posnemanju keršanskih čednost, ktere nam je Gospod v izgled postavil, obudovali in prigovarjali. Nihče zares brez duhovne tolažbe in terdniga sklepa iz božjiga tempeljna ni šel, de hoče namreč svoje stopinje po izgledu križaniga Zveličarja ravnati, in njegove sv. dela in božje čednosti nasledovati.

Med duhovnim opravilam je bilo darovanje h pomoči farne cerkve, h kterimu so mende vsi pristopili, kolikor jih je bilo pri božji službi pričujočih. Pri vednih potroških, ki jih naša farna cerkev ima, ker smo v kratkim nje dober stan in kiné po

moči povikšali, in pri pomanjkanji denarjev na kmetih v zdajnih časih se zamore dar obilina imenovati, kteriga smo prejeli, in kaže od pobožniga duha, in žive ljubezni božje, ki v sercih vernikov gospodujeta. Veliko duhovno veselje, gorečnost in pobožne misli so nas vse obhajale.

H zalši opravi sv. križeviga pota so tudi novi svečniki (z steklenimi zerkali) perpomogli, ktere smo po zgledu družih glasovitih cerkev omislili, in goreče sveče, ktere so se v zerkalih vtrinjale, so podobšine še jasnejši razsvitljevale, oginj ljubezni božje pa v naših sercih širale.

Podobšine sv. križeviga pota je izobrazil znani domorodni malar Jakob Mikše iz Cerknice, kteri je pred nekimi leti vse oltarje farne cerkve z priznico vred z oljnatimi barvami po volji obnovil, in nam je tudi z svojim poslednjim delam vstregel.

Naj služi novi s. križev pot, in vse naše djanje in nehanje h večji časti božji, in k zveličanskimu pridu naših duš!

Sent-Lorenc pri Temenci 1. Rožnika 1849.

J. P.

Rajniki duhoven.

V Poličanah je 8. Sušca velika žalost farmane občla, ki so zvedli, de so njih gospod fajmošter Anton Hmeliak, rojeni v Vipavi leta 1780 na oslabiljenih plučah umerli. Tri tedne so bolni ležali, in se v tem času dvakrat obhajati pustili. Testament, v kterim so se na svojo zlahto dobro spomnili, so dve leti poprej sami spisali: zatorej jih pa tudi posvetne reči v boleznii niso nič nadlegovale; zatorej so se pa tudi lahko k srečni smerti perpravljali.

Tukaj ne popišem njih celiga življenja, ker mi ni na tanjko znano, ampak samo to povem, de so rajniki gosp. fajmošter pravi duhoven bili, ker so bili sploh od duhovnov in posvetnih ljudi močno spoštovani, kar je spričeval njih pokop. Dosti duhovnov se je pri njih pokopu znajdlo, clo visoko čast. gosp. opat Matija Vodusek, p. t. dehant iz Laškiga Anton Žuza, dehant iz Bistrice Francé Druškovič, so prišli k njih pokopu. V. C. g. opat iz Cela so mertvaško mašo in pridigo za Rajnikiga imeli, in v pridigi so rajnikiga gospoda po pravici hvalili, ter so dokazali, de so rajniki fajmošter prav po evangeliu prost, moder in poterpežljiv mož bili, ker so vedli učenim in neucenim ljudem dopadljiviga se skazati: vsakimu so radi postregli, svojo modrost so si več iz premišljevanja, ko iz branja perdobili; so malo pa pametno govorili. Poterpljenje so z vsakim imeli, zmotene so v krotkosti podučili, in grešnike v ljubezni svarili, in jih na pravo pot vodili. Mir so ljubili, zatorej pa tudi zdej gotovo božji mir vživajo. Amen!

Duhoven.

Kratek svet braveam sploh.

Kar človek mnogo bere, po tem se velikrat nehoté zverže; sedanje čase se rado veliko hudiga — brezbožniga in zoperkatolškiga bere in prebira: naj bravec, kteri mnogo listov ali dnevnikov prebira, sklep stori, de bo tudi saj eniga praviga katolškiga vselej skozi in skozi prebral. Ako bi za to ne imel nobeniga družiga plačila, kot vol-

nejši serce, vselej ko poslednjo verstico taciga bere, bi bila že dosti plačana tista četert ali pol ure — pa bo imel še drugo plačilo: „vero bo ohranil“.

Kedar dle časa berem kej posvetniga — ne rečem hudobniga — me začne zebsti v serce, kakor zvečer, ko zahaja rumeno solnce; kedar berem kej spodbudniga mi v serce gorkota perhaja, kakor zjutrej, kedar izhaja zlato solnce. Če je per tebi tudi takó, keršanski bravec! potlej bom rekel, de je v sercu naj boljši toplomer za branje. †

Prijazna opomba.

Nekterim bravecam zgodob katolske cerkve v Zg. Danici, bi se morebiti znalo zdeti, de se spisek prezlo razteguje, in de so nekatere bolj znane reci preobširno razložene. K temu pisatelj opomni, de mu je bilo od več strani rečeno, raji daljši kot krajši pisati; in tedej že zavoljo primere s prihodnjim nekatere reči, postavim iz Jezusoviga življenja niso mogle celo kratko izpeljane biti. Dalje zgodob s. pisma v Slovenskim nimamo še nikjer, kakor pravijo, pragmatiško razloženih; zavoljo dobre podlage sledečiga se je moglo to tukej zgoditi. Marsiktere reči, postavim kar posvetno zgodovino zadene, se morajo zavoljo neučenih bravecov bolj razložiti; druge so iz drugih uzrokov obširnisi povzeti, postavim razne malikvavske vere, iz katerih je prišlo marsikako preganjanje svete cerkve, in zopet mnogotera krivovera. Vonder per vsim tem se spisek, ako gre v ti meri naprej, ne bo čez tri leta raztegnil. Za toliki čas pa mi je svet dal mož v teh rečeh izmodren. P. Hicinger.

Razgled po keršanskim svetu.

Na Kineškim ali Kitajskim v daljnih stranah Azije se bo na povelje papeža Pija IX. velik zbor škofov in apostolskih namestnikov iz tistih strani sošel; posvetovati se imajo zastran škofjskih in misijonskih mej, in zavoljo posebnih pravic v duhovskih rečeh. Zbrali se bodo na otoku, Hong-Kong imenovanim, ki je v angleški oblasti. Tako se v katolski cerkvi vse če dalje bolj soedinuje.

V Perzii si tudi misijonarji Metodistov veliko zoper katolštvo prizadenejo, pomagali so jim v tem Mahometanci in poslance neke katolske vlade. Pa Francozki poslanec se je za brambo katolesanov potegnul; in kaj taciga je tudi od noviga Angležkiga poslanca upati.

Častiti škof Zagrebški so bili tudi v zbor na Dunaj povabljeni; 4. dan t. m. so se zares tudi tje podali, de se ondašnih važnih in imenitnih sklepov udeležijo.

Prihodnjo nedeljo se bodo škofje na Dunaji zbrani razšli, ker so že poglavitne reči dokončane; le en odbor bo zavoljo potrebniga pojasnjenja storjenih sklepov nekej časa na Dunaji ostal. Milostljiviga Ljubljanskiga škofa bomo tedej perve dni prihodnjiga tedna domú pričakovali.

Procesja sv. Rešniga Telesa se je letas na Dunaji z veliko slovesnostjo obhajala, kakoršne še ondi nikoli ni viditi bilo. V prihodnjim listu bote brali od nje natankin in obširin popis.

Darila za papeža Pija IX.

	Od poprej . . .	1363 gld.	51	kr.
Gospod Martin Dovjak, kaplan v sv.				
Križi per Kostanjevci	4	„	40	„
Anton Colarič, kmet v s. Križi . . .	—	„	20	„
Gospod Matija Šmid, fajm. v Planini	5	„	—	„
— Lorenc Rudolf, kaplan v Planini	5	„	—	„
— A. P., duhoven	2	„	—	„
— S. P., duhoven	2	„	—	„
— P. S., študent: „Zlata in srebra nimam; kar pa imam, bom dal, ter za Pija IX. molil, kakor nekaj verni za Petra“	—	„	25	„
— Franc Križaj, fajmošter na Dolih	10	„	—	„
— Jožef Jerič, kaplan na Dolih . .	1	„	—	„
Ena kuharca	1	„	—	„
Gospod Anton Zarnik, duhoven v Voglah	1	„	—	„
— Gašper Svab, fajmošter v Dobu	2	„	—	„
— Gregor Keršic, duhoven v Radomljah	4	„	—	„
— Janez Pašič, fajmošter na Ravi	2	„	—	„
„Ponizin služabnik svojimu Narviksimu duhovniku Očetu“	2	„	—	„
Farna soseska v Presarjih	6	„	19 1/2	„
Gospod Jakob Rožič, fajmošter v Presarjih	3	„	—	„
— Jožef Lavrič, kaplan v Presarjih	1	„	—	„
— A. P. v Hallejnu (na Solnograškim) „Ena ovčica iz otročje ljubezni do Poglavarja cerkve“	2	„	—	„
Iz Hallejna: „Piju IX. očetu vsih kristjanov, de bi bili z Njim vsi eno, kakor sta Oče in Kristus eno“	2	„	—	„
Nekaj ljudi iz Zapožke podfare . . .	5	„	6	„
Iz Barovniške fare	7	„	8	„
Iz s. Lorenca per Temenci „sv. Očetu Piju IX. v pomoč“	5	„	20	„
Iz Šent-Vida nad Ljubljano	13	„	—	„
Ena dekla	4	„	—	„
Iz fabrike v Teržici	3	„	—	„
K. A., kuharca v Šent-Kocjanu . . .	1	„	—	„
N. P. v Šent-Kocjanu	—	„	20	„
Skupej	1456	gld.	59 1/2	kr.

Popravek.

V listu Nr. 21, versta 8 beri: »Farna soseska v Šent-Vidu per Ziljáah 6 gold, 20 kr.« Po tem popravku je bil tudi zgorej poslednji znesik popravljen.

Povabilo

na naročbo Zgodnje Danice za drugo polovico leta 1849.

Zgodnja Danica bo v drugi polovici tekočiga leta kakor dozda izhajala. Cena za pol leta je v Ljubljani v tiskarnici g. Jož. Blaznika 1 gld.; po c. k. pošti pa velja Zgodnja Danica za pol leta 1 gld. in 20 kr.

Ker po novi postavi od naročivniga denarja ni nič poštnine plačati, je nar boljše, de se pisma z naročivnim denarjem naravnost vredništvu ali tiskarnici g. Jož. Blaznika pošljejo. Samó de se mora na napisu pisma tudi tole zapisati: „Naročivni denarji“ („Pränumerationsgelder“).